

חוי דעת

ההלכה השבועית מבית לימודי דעת | מרכז ללימודי הלכה

לימודי דעת
LIMUDEI DAAT
ללמוד • לדעת • להתקדם

בגליון השבוע

דין שביתת בהמתו

אין ללמוד הלכה למעשה מתוך גליון זה. בכל שאלה יש להוועץ במורה הוראה.

עלון מס' 71

מדיני שבת

האם מותר להשתמש ב"קוף" לצורך עשיית מלאכות בשבת?

לפני כמה שנים התעוררה שאלה, האם ניתן להשתמש בקוף "שימפנזה" וכדו' לצורך עזרה לאדם נכה או זקן. לפי מה שלמדנו לעיל עולה שיש חילוק בין מלאכות שאינם אסורות לאדם שאז מותר להשתמש בחיות אלו. לבין מלאכות האסורות בשבת כהדלקת האור בישול וכדו', שאף שמדובר לצורך גדול בכל אופן הרי יש כאן איסור "מחמר". ויותר קל להשתמש בגוי לצורך עזרה לאדם כזה, שהרבה מלאכות [כגון האסורות מדרבנן] הותרו ע"י גוי לצורך חולה, ולא כאיסור מחמר שהוא איסור מן התורה שלא הותר כלל. [ובכל אופן למעשה יש לעשות שאלת חכם].

האם מותר להוליך בהמה לשדה שתאכל שם עשב המחובר לקרקע?

לכאורה לפי מה שלמדנו שאסור לאדם שבהמה שלו תעשה איסור בשבת, יהיה אסור לתת לבהמה לאכול עשב המחובר לקרקע שהרי יש בזה איסור "קוצר". אולם, זה אינו נכון, מפני שחז"ל למדו מהפסוק "למען ינוח", שדווקא מלאכה שבשביתה מעשייתה הבהמה נחה היא זאת האסורה, אבל מלאכה שאם לא ניתן

לבהמה לעשותה זה יגרום לה צער מותר לאפשר לה לעשותה.

ולכן מותר שהבהמה תתלוש מהמחובר ותאכל שאם לא כן יהיה לה צער מזה (שו"ע סימן שכ"ד סעיף י"ג, ומ"ב ס"ק ל"ג). וכך למדו במכילתא: "למען ינוח - יכול לא יניחנו תולש ועוקר, כתיב למען ינוח ואין זה נוח אלא צער".

האם מותר לטייל עם כלב שקשור רצועה לצוארו ברשות הרבים?

בעצם הטיול עם הכלב ברשות הרבים אין איסור בשבת, וכל הנידון הוא מחמת הקולר ורצועה הקשורים לכלב, שלכאורה הרי נעשה כאן "הוצאה" ע"י הכלב, ודבר זה אסור מחמת דין שביתת בהמתו, וכפי שנתבאר לעיל.

אמנם, כל דין הוצאה האסורה שתיעשה ע"י הבהמה זה רק בסתם הוצאה, אבל הוצאה שנעשית בשביל שמירה על הבהמה אם זה דבר הרגיל לעשותו בשביל שמירת בהמה זו, הדבר מותר (שו"ע סימן ש"ה סעיף א'). והטעם, משום שדבר הנצרך לשמירתה של הבהמה הרי זה כמלבוש לה ואינו משוי, וכשם שלאדם מותר לצאת בשבת ברשות הרבים עם מלבושו כך גם מותר שהבהמה תצא עם דבר שנחשב מלבוש לה. (מ"ב ס"ק א').

ולכן, מותר לצאת עם כלב שקשור לצוארו רצועה וקולר המיועדים לשמירתו. אולם, שני תנאים יש בזה:

א. צריך להיזהר שלא יבלוט ויצא החבל מתוך ידו טפח [כ - 9 ס"מ]. והטעם שאסרו זאת חז"ל, מפני שכשהרצועה בולטת ויוצאת מתוך ידו טפח, נראה הדבר כאילו הוא נושא רצועה, שלא נראה כל כך שרצועה זו קשורה עם הרצועה של שמירת הבהמה. (שו"ע שם סעיף ט"ז).

ב. צריך להיזהר שלא לעשות חבל ארוך, כדי שלא ירד החבל המשוך בין ידו לבהמה לגובה של טפח ופחות מהקרקע (שם). והטעם שאסרו זאת חז"ל, מפני שאם החבל יורד עד קרוב לקרקע, לא נראה הדבר שחבל זה הוא שמירה לבהמה, אלא נראה כנשיאת חבל סתם. (מ"ב ס"ק נ"א).

האם מותר לצאת עם כלב שקשור לגופו דבר לנוי בעלמא?

הגמרא (מסכת שבת דף נ"ב ע"א) מביאה את דעת רב הונא, הסובר שבהמות שרגילות לשים להם רצועה בצוארם, יוצאות "כרוכות" בשבת. וכן מביאה שם הגמרא שעגלותיו של רב הונא יצאו כרוכות בשבת.

ונחלקו הראשונים מה הפירוש "כרוכות". דעת רש"י והר"ן, שהפירוש

הלכות שבת - המשך

בגליון הבא:

- האם מותר לצוות לגוי שיעשה מלאכה בשבת?
- ומה הדין אם הגוי עושה זאת עבור עצמו?
- ומה הדין אם הגוי עושה זאת גם עבור עצמו וגם עבור היהודי?
- גוי שעשה מלאכה עבור ישראל בלי שנצטווה בכך, האם מותר ליהודי להנות ממלאכה זו? ■

לעילוי נשמת

נחמה שרה בת ריבי מאיר ע"ה
נלב"ע ב' שבט תשנ"ז
ת.נצ.ב.ה

הוא שהרצועה כרוכה היטב סביב צוארה של הבהמה, ולא ניתנה שם אלא לנוי בעלמא ולא לשמירה, ואפ"ה כל שרגילות שהבהמה תצא כך בחול הדבר מותר גם בשבת. אבל דעת התוספות ורבינו ירוחם, שכל מה שהתיר רב הונא זה במקרה שלא כרך את הרצועה סביב צואר הבהמה בהידוק, אלא כרכה רופפת, ורק אז הדבר מותר מפני שדבר זה מועיל גם לשמירת הבהמה שאם תברח יוכל להכניס ידו בין הרצועה לצוארה של הבהמה ולתופסה בכך. (עיין בזה במ"ב ס"ק י"ב.)

וכתב המ"ב (שם) בשם הב"ח, שיש להחמיר כדעת התוספות ורבינו ירוחם, שכל שניתן הדבר לנוי בלבד אסור לצאת כך עם הבהמה.

מרכז למודי דעת

מהיום תוכל לשלב למודי הלכה בתוך סדר היום העמוס שלך. הצטרף עוד היום לשעורי ההלכה מבית למודי דעת הנשלחים לאלפי בתים בארץ ובעולם ומביאים את הלומד לרמה גבוהה בידיעת הלכה.

- תכנית לימודים ייחודית המסייעת ללומד להגיע לרמה גבוהה בידיעת ההלכה.
- התכנית משלבת שיעורי הלכה כתובים הנשלחים בדיוור ישיר לבתי הלומדים, שאלות סיכום וחזרה, מבחנים תקופתיים, קשר עם רבנים ותעודה.
- שיעורים בהלכות: איסור והיתר, שבת, עירובין, נדה, מקוואות, חופה וקידושין, אבלות.
- למודי דיינות.
- הכנה מושלמת לבחינות ברבנות.
- מוכר לשנת שבתון

